

Sygn. akt III AUa 1070/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.)
Protokolant: Agnieszka Zdanowicz-Martyna	

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2015 r. w Lublinie

sprawy R. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji R. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 30 października 2014 r. sygn. akt IV U 1190/13

I. zmienia zaskarżony wyrok i ustala R. S. prawo do emerytury od dnia 15 września 2013 roku;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz R. S. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

III AUa 1070/14

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 23 września 2013 r. odmówił R. S. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił do dnia 1 stycznia 1999 r. 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy wskazał, że do pracy w warunkach szczególnych zaliczył ubezpieczonemu staż w wymiarze 14 lat, 9 miesięcy i 22 dni, zaliczając do pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w (...) od 4.11.1981 r. do 1.08.1988 r. i od 1.10.1990 r. do 31.12.1998 r., z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego od 15.10.1990 r. do 15.11.1990 r. oraz zwolnień lekarskich w ilości 18 dni.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Siedlcach złożył R. S. wnosząc o jej zmianę i ustalenie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że do pracy w warunkach szczególnych powinien być również zaliczony okres zatrudnienia na stanowisku tokarza od 1.09.1971 r. do 14.06.1974 r. Wskazał, że jego praca w tym okresie polegała na wykańczaniu odlewów poprzez obróbkę wiórową – toczenie i faktycznie był operatorem maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych, co stanowi pracę w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 30 października 2014 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony R. S. ur. (...), który nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, w dniu (...)ukończył 60-ty rok życia. W dniu 3 września 2013 r. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury. Na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy w wymiarze 28 lat, 11 miesięcy i 13 dni, z czego okresy składkowe wynoszą 28 lat, 11 miesięcy i 13 dni, a okresy nieskładkowe 18 dni. Ponadto organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony udowodnił staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 9 miesięcy i 22 dni zaliczając do pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w (...) od 4.11.1981 r. do 1.08.1988 r. i od 01.10.1990 r. do 31.12.1998 r.

Z uwagi na brak wymaganego ustawą stażu pracy w warunkach szczególnych zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury.

Ubezpieczony był zatrudniony w okresie od 10 października 1968 r. do 13 listopada 2000 r. w Fabryce (...) Sp. z o.o. w Ł.. Od 10.10.1968 r. został zatrudniony jako uczeń w ramach umowy o praktyczna naukę zawodu na okres 3 lat. Następnie od 1 lipca 1971 r. powierzono mu obowiązki tokarza –stażysty na wydziale P-2 (następnie na wydziale W-2). Z dniem 15 czerwca 1974 r. powierzono ubezpieczonemu obowiązki wytaczacza.

Fabryka (...) Sp. z o.o. w Ł. zajmowała się produkcją maszyn budowlanych: przesiewaczy, koparek. Przedmiotowa fabryka miała swoją odlewnię żeliwa i na wydziale W-2 miała miejsce obróbka odlewów żeliwnych oraz obróbką odlewów nieżelaznych (tzw. kolorowych), które przychodziły do zakładu. Ubezpieczony od 1 lipca 1971 r. do 14.06.1974 r. pracował na tokarce, jego praca polegała wiórowym zdejmowaniu warstw żeliwa w celu uzyskania odpowiedniego kształtu detalu służącego do produkcji maszyn budowlanych. Obróbka na tokarce jest obróbką wiórową. Ubezpieczony oprócz odlewów żeliwnych obrabiał również odlewy kolorowe: z mosiądzu, brązu, obrabiając detale tj. głównie tulejki, które również były wykorzystywane do produkcji maszyn produkowanych przez pracodawcę. Obróbka wiórowa materiałów kolorowych zajmowała ubezpieczonemu ok. 2-3 dni w tygodniu w zależności od ilości dostarczonych odlewów.

Sąd Okręgowy orzekł, że w oparciu o przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wnioskodawca urodzony po dniu 31 grudnia 1948 roku mógłby uzyskać prawo do emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32 – czyli 60 roku życia, pod warunkiem osiągnięcia w dniu wejścia w życie ustawy 15 letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okresu składkowy i nieskładkowego wynoszącego 25 lat. Poza sporem w niniejszej sprawie pozostaje, że wnioskodawca osiągnął wiek 60 lat i udowodnił wymagany 25 letni okres zatrudnienia, nie przystąpił również do otwartego funduszu emerytalnego.

Przedmiotem sporu w sprawie było to, czy wnioskodawca przez co najmniej 15 lat pracował w warunkach szczególnych. Zgodnie z §4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A załącznika do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury w w/w wieku jeżeli ma wymagany okres zatrudnienia (co najmniej 25 lat mężczyzna), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Ponadto zgodnie z §2 ust.1 przedmiotowego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy dał podstawy do ustalenia, że w okresie wskazanym przez ubezpieczonego pracował on jako tokarz przy obróbce odlewów żeliwnych i metali kolorowych: mosiądzu i brązu. Na powyższe wskazują zeznania świadków: S. G., B. O. i zeznania samego ubezpieczonego. Bezsprzecznie ustalono, że Fabryka (...) Sp. z o.o. miała własną odlewnię żeliwa, natomiast odlewy z metali kolorowych przychodziły do fabryki z zewnątrz. Wymienieni świadkowie wskazali, że ubezpieczony oprócz obróbki odlewów żeliwnych wykonywał również obróbkę metali nieżelaznych: brązu, mosiądzu. Świadek B. O. wskazał również, że ze względu na to, że ubezpieczony był dobrym tokarzem to w dowód uznania został on przydzielony do obróbki odlewów metali nieżelaznych. Sam ubezpieczony przyznał natomiast, że obróbka metali kolorowych zajmowała mu 2-3 dni w tygodniu w zależności od ilości dostarczonych odlewów.

Sąd Okręgowy powołał się na wykaz A, dział III poz. 23 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w którym jest wymieniona jako praca w warunkach szczególnych wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów. W zarządzeniu nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego w załączniku nr 1, dziale III, poz. 23 pkt 3 wskazano stanowisko pracy - operator maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych jako pracę wykonywaną w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Okręgowego jako praca w warunkach szczególnych kwalifikowana jest tylko praca operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych, a ubezpieczony oprócz obróbki odlewów żeliwnych, wykonywał również 2-3 dni w tygodniu obróbkę metali nieżelaznych tj. mosiądz i brąz. Obróbka metali nieżelaznych według wymienionego zarządzenia resortowego nie jest kwalifikowana jak praca w warunkach szczególnych. Wobec powyższego brak jest podstaw do uznania, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w okresie od 1.09.1971 r. do 14.06.1974 r. jako operator maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych.

Od tego wyroku apelację wniósł wnioskodawca R. S. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie prawa materialnego:

1. art.184 ust.1. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz wykazu A stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia a także § 1 i 2 zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego i wykazu stanowiącym załącznik do tego zarządzenia przez ich niewłaściwe zastosowanie w sprawie, które doprowadziło do błędnego przyjęcia, że jego praca w okresie od 1 września 1971 roku do 14 czerwca 1974 roku nie była praca w warunkach szczególnych w rozumieniu tych przepisów i w konsekwencji, jako osoba niespełniająca przesłanki 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, nie spełnia przesłanek do przyznania prawa do emerytury

2. naruszenie art.100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego niezastawanie w sprawie, gdy w dacie ukończenia 6 lat nabył prawo do emerytury.

Wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie prawa do emerytury. Ponadto wniósł o uwzględnienie nowych dowodów w sprawie - angażu z dnia 15 czerwca 1974 roku potwierdzającego, że od tej daty do dnia 24 października 1974 roku - rozpoczęcia służby wojskowej był zatrudniony na stanowisku wytaczacza przy wykańczaniu odlewów żeliwnych na stanowisku operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, a jej uwzględnienie skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego.

Zarzuty apelacji odnoszące się naruszenia prawa materialnego poprzez błędną wykładnię przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze a w konsekwencji naruszenia art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy przeprowadził bardzo dokładne i wnikliwe postępowanie dowodowe, przede wszystkim z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy oraz zeznań wnioskodawcy i świadków, którzy razem z nim byli zatrudnieni w spornym okresie. Zeznania te wskazują, że wnioskodawca, będąc zatrudnionym przy obróbce odlewów żeliwnych i metali nieżelaznych, wykonywał prace wymienione pod poz. 23 działu III wykazu A przy wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów. Wykonywane prace były związane z procesem odlewania staliwa, żeliwa, metali nieżelaznych i rur, a zatem zwięzająca wykładnia tych przepisów dokonana przez Sąd I instancji poprzez odniesienie pracy wnioskodawcy wyłącznie do stanowiska wymienionego w zarządzeniu nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego w załączniku nr 1, dziale III, poz. 23 pkt 3 - operator maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych jako pracę wykonywaną w warunkach szczególnych. Z prawidłowych ustaleń Sądu wynika, że wnioskodawca faktycznie takiej pracy nie wykonywał, ponieważ wnioskodawca oczyszczał odlewy nie tylko żeliwne, ale i odlewy z metali nieżelaznych, czyli prace, które odpowiadają pozycji 23 działu III wykazu A, które również są wymienione w cytowanym przez Sąd Okręgowy załączniku do zarządzeniu Ministra dziale III pod pozycją 23 punkt 2 - oczyszczacz odlewów, pkt 8 wybijacz odlewów, form i rdzeni oraz pkt 9 wykańczacz odlewów. Należy też zwrócić uwagę, że pozostałe prace związane z oczyszczaniem odlewów i ich polerowaniem również stanowią prace w warunkach szczególnych i są wymienione w wykazie A rozporządzenia wśród prac różnych w hutnictwie i w przemyśle metalowym pod pozycją 78 jako szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne. Z porównania rodzaju prac wymienionych w wykazie i opisanych powyżej a ustalonych przez Sąd Okręgowy, wynika jednoznacznie, że Sąd ten wadliwie przyjął, że spośród prac przy obróbce odlewów, jak praca w warunkach szczególnych jest kwalifikowana wyłącznie praca przy odlewach żeliwnych. Sąd Okręgowy pominął przy ocenie prawnej pozostałe przepisy rozporządzenia Rady Ministrów oraz wymienione w załączniku do niego stanowiska pracy w szczególnych warunkach i powołał wyłącznie pozycję z załącznika do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego zawężającą katalog prac w warunkach szczególnych do prac przy obróbce do odlewów z żeliwa.

W związku z tym zauważyć należy, że wykazy tak zwane "resortowe" utraciły moc prawną z dniem 31 grudnia 1998 r. i zachowały swoje znaczenie jedynie w sferze dowodowej. Wykazy resortowe mają zatem charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Taki wykaz resortowy ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - w szczególności, jeśli w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia nie wymienia się konkretnych stanowisk lecz operuje pojęciem ogólnym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09 - LEX nr 590247). Wykaz resortowy nie może rozszerzać, w porównaniu do wykazu A rozporządzenia, kwalifikacji stanowisk pracy na których wykonywane zatrudnienie jest uznawane za pracę w szczególnych warunkach, gdyż byłoby to przekroczeniem granicy delegacji ustawowej, jednocześnie też nie może zawęźać stanowisk wymienionych w rozporządzeniu.

Wnioskodawca, będąc zatrudnionym od 1 września 1971 roku do 14 czerwca 1974 roku przy oczyszczaniu odlewów żeliwnych i z metali nieżelaznych wykonywał pracę w warunkach szczególnych wymienioną w Wykazie A Dziale III pod pozycją 23 przez okres 2 lat, 8 miesięcy i 15 dni, udowodnił łączny okres pracy w warunkach szczególnych 17 lat, 4 miesiące i 25 dni i tym samym spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym na podstawie art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. 2013/1440) od dnia ukończenia wieku emerytalnego.

Z tych względów i na mocy powołanego powyżej przepisu oraz na podstawie art.386 § 1 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach Sąd Apelacyjny oparł na przepisie art.98 KPC.